

HORTOBÁGY.

DEBRECZENI HETILAP

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

11. szám.

Első évfolyam. 1862.

Jul. 11.

Julius elsejétől kezdve
folyvást előfizethetni a

„Hortobágy“

jul.—decz. félévi folyamára.

*Előfizetési ár, helyben házhoz hor-
dással, vagy vidékre postán küldve,*

2 frt. 50 kr.

Pár szó

a kertész-gazdászati kiállításokra nézve.

Nagyon sok dolog történik a világon, a mi nem kedvünk szerint való, s a mit megváltoztatni nem tudván, a türelemhez folyamodunk.

Igaz, hogy a türelem igen kényelmes dolog, s mindenekfelett szükséges olyan embernek, a ki segíteni rest, vagy képtelen, a ki tehetetlen, vagy kétségbeesett, a kinek a mártíromkodás szenvedélye; de a testi és lelki erőből teljesen ki nem fogyott, már csak mégis inkább azon igyekszik, hogy segítsen, s erre nézve alig találhat célszerűbb eszközöket, mint a szabad természet, ennek ölelése, ebben való foglalkozás, hol a növény, fű, fa nedűjében gyógycsepp, zöld színében remény, virágában gyönyör, illatában édes mámor élve, gyümölcsében élet kínálkozik.

Kertészet s gazdaszat a legszebb, leghálásb foglalkozások. Ezek békitnek ki legkönnyebben helyzetünk kellemetlenségeivel, s ezek — mert nélkülözhetlent kezelnek — kecsegtetnek a legbiztosb haszonnal. — Azért nem volt a magyar hazában annyi kertész s gazda talán soha, mint

jelenleg. A sok között persze sok jó, de olyan is akad akármennyi, ki csak pusztítani tud a szabad természet alá alkotott földön.

Az utóbbiakról máskor beszélvén, jelenleg csak a jobbak műve s müeredményéről említek annyit, hogy figyelmes és nemesen érző embernek nem lehet nem örülni, nem lelkesedni annak szemléletén, midőn az egykor szóval, tettel, más, — lármás diadalhoz szokott honpolgár, egész hideg vérrrel találja be magát kisebb nagyobb házi tűzhelyénél, kerti magányában, rétek, vetések közt a növényélettel barátkozásba; tervez, olvas ismeretterjesztő sorokat, fut, fárad, dolgozik, és műértelemmel párosult szorgalma dus, még alig ismert szép növényzeteket, édent képzelgető gyönyörű kerteket állít elő, melyek feletti önelégültségét, örömezszeretné megosztani minél több emberrel, szeretné széppé, nagygyá, áldástól gazdaggá varázsolva látni ezt az egész hazát, — s meddig hatásköre terjed, közremunkálókát, társakat keres, míg egy-egy vidéki társulat, egyeslet megszületik és létre jön egy-egy közkert, vagy mintagazdászati, melynek növénye, terménye egyesektől nyervén az alapot, egyesek boldogítására kínálkozik vissza.

Ez eddig szép, de korán sem azt eredményező, termelészeli előhaladás, közjóra dolgozás tekintetében, a mit fogna eredményezni egy állandó kiállítási csarnok, — olyan csarnok, hova részint eladásra, részint becsértéke megszabása s a szerinti pártolásra beadatnának minden jelesb gazdasági s kerti növénymagvak, csemeték, termények, minden, mit különösen a műkertészet szépet, nemest, kitűnőt előállíthat, nem egy közkert, de egész vidékből.

Egy közkert, egy társulat kerti te je-

les tenyészetet foglalhat magában, de soha annyifélet, mennyit egy vidék szenvedélyes tenyésztői különféle talajokban, helyiségeken s viszonyok közt előállítanak; — kik is nemesak magokért foglalkozván a tenyésztéssel, — de ha magukért is, saját hasznukra — szívesen ismertetik munkájuk sikerét, örömmel használják az alkalmat, ha van egy bizonyos hely, hova új, vagy alig ismert becsesb terményeket eladásra is minden órában kiállíthatják, s nem kénytelenek azt magán uton ajánlgatni, miután a csak közönséggel bővülő piacon alig akad becsismerője, vevője.

E szerint a kiállítási csarnok — hol az ügynökség csak a tárgy becséről meggyőződés, s az ismertető neve, hitele mellett vehet fel valamit, oly szép, oly gazdag lehet magvak, virág, haszonnövény, értékesített gyümölcs s más termékekben, hogy ily kiállítás bátran kertek kertének mondható, s a termelésnél előretörékvők, versenyezni, vagy élvezni vágyók serege szemlére és vásárlásra csak oda iparkodván: vagyon s eszmecsere, és oly vásár jön létre napról napra jobban, melynek következése kettős ipar, s haszna a nagy közönségre csálhatatlanul kiárad, sokkal inkább, mint a közkert után, melynek közhasznú voltát gyakran alig lehet másból következtetni, mint azon évenkénti egy hirdetésből, mely szerint a közönség különféle nemes faoltványoknak a közkertbeni eladatásáról értesítetik.

Ily szempontból indulva ki, egy kiállítási közcsarnok létrejöttét nyereségesebbnek s kívánatosabbnak vélem, mint egy közkertet, a melyhez hasonló kert akárhány van, — hol azonban mind a kettő előállítható — s miért ne, csak akarat s egyetértés legyen — irigylendő szerencsés állapotra juthat azon vidék kertgazdászata.

Toldalékul megemlítem, mikint a kiállítási csarnoknak mellesleg egy vendégtermet is tartalmazni, hogy ott egy-egy csoport disznövény szomszédságában nemesb gyümölcsök, vagy pár szelet dinnye, méz izelésére s pár szó csere végett a vendégek helyt foglalhassanak, — nem volna czélszerűtlen.

Igy kiegészített csarnokba képzelve magamat, szinte látom azt a naponként válogatott kirakatot; egy oldalon zöldség, ugymint: vajsálata, spárga,

spenát, kalaráb, kártifiol, krumpli, paradicsomalma, s más konyhakertészeti czikkek, érdekesb fajokból; más oldalon gazdasági s kertli minden jelesb veteménymag, továbbá hirdetések, a pinczében vagy még egyesek birtokában s a közkert helyiségében levő s megszerezhető diszfák, oltványokról; más oldalon ismét nyers gyümölcs, alma, körte, baraczk, dinnye, szőlő, majd befőttek s czukros aszalványok, üvegharangok alattlépes méz, csemegebor s több efélék, a szemnek tetsző változatosságban.

Most belebb lépek, a vendég vagy talán virágterembe, s gyönyörrel szemlélem, Csilla, Amarillis, Dicsőke, Szironták, Éklila, Fuchsia, Aloe, Azalea, Kaktus, Kamelia, Rózsák s más virágok, mi szép színvegyületben csoportosulnak ott. — Körülte csemege asztalok mellett urak, urnők, mint megannyi tölgy és virág, kivéven még is azokat, a kik kőrök és csalánok.

— Ugyan melyik volna ajánlatosb azon sárga dinnyék között? — kérdezi egy urhölgy.

— Nem sárga kérem alássan; meg van állapítva, hogy miután a czukor-iznek inkább megfelelnék, mint a sárga színnek, czukordinnye nevék állandósíttassék,*) — s az ügynökség részéről, mint a vendégek közzül is többen szolgáltatászen sorolnak elő jelesebb, az állandó dinnye-magtenyésztő egylet által termelt fajokat, mint Sarepta, Presco, Cantalup, beyruti, várnai duilek, turkesztani, amerikai ananász, versailli, Doumlet, Üstökös.

— Ez utóbbiból kérek egy szeletet, az üstökös szóval szerelemben vagyok, először, mert békés időben békételen vagyok, s az égi üstökös, háborus jóslatával kedves vendégem; 2. mert az „Üstökös“ lapot Kakas Mártonával együtt nagyon szeretem, 3-szor és végre, mert a diny-

*) Az ég őrizzen tőle! A »sárga dinnye« név, ha nem tökéletes is, — mi van tökéletes? — sokkal inkább el van fogadva, hogy sem erőszak nélkül kieserélni lehetne. S ha az olasz káposzta, német szekfü, gyöngyszín fehér, bécsi piros, s számtalan ennyifélében meg nem botránykozunk: miért bántanánk a sárga dinnyét? mely nézetünk szerint a sárga színnek is eléggé megfelel? — Csak azon esetre egyeznénk e változtatásba, ha valaki a gyümölcs természetéből vett magyar nevet tudna ajánlani; a teljesen idegen »czukor« alkalmazását nem helyeseltetjük. — Szerk.

nyének annyi czifra s idegen elnevezése közt ez egy magyar csupán. De hogy jutott e nevezet dinnyének, azt már vágyom tudni.

— Ugy, hogy Jókai Mór, és Kakas Márton urak férjhez adták amerikai ananász kisasszonyt turkesztáni urhoz, s a két indigena magyar polgár s polgárnővé iratván be magukat, vegyes házból a magyar földnek egy új növendéket hoztak, ki is kereszteltetett nevezett kiházasítók keresztapasága mellett, egy pár tanu előtt üstökösnek.

Jelentékenyen változott fajoknak új neveket adni, úgy számtalan nyelvficizmitó idegen neveket — melyek t. i. eredetük jelentőségével sem bírnak — magyarítani nagyon czélszerű volna, de nem pár önkénytesen fellépő egyénnek, nem is úgy, mint hirlapilag említették közelebből, hogy t. i. a vidéki kertészeti társulat határozná meg egyes tárgy nevét, s terjesztené meddig hatásköre terjed, nem, mert úgy minden vidék más más nevet határozhatna ugyanazon tárgynak s bábeli zavar lenne. — Nem, hanem ha a vidéki társulatok felett, egy Pesten székelő országos kertészgazdászati egylet mintegy felsőbb bíróság állana, — tehát fontosabb állásban, mint a minőt jelenleg az első magyar kertészeti társulat elfoglalva tart, — s minden kisebb, vagyis vidéki társulathoz felmerült, egész hazát érdeklő ügyben ez határozná, e már aztán egész országra állandósított határozat lenne, ha csak majd fél század múlva előálló utódaink nem kívánnák változtatni megint az üstökösforma elnevezéseket, azért, mert ezen szónak is magában oly jelentősége van, milyennek a dinnye üstök hiányában még úgy sem felel meg, mint czukordinnyének a sárga nevezet.

— De hogy ízlik a kegyed üstököse?

— Aligha izleltem valaha jobbat s szó ide szó oda, okom van reá, hogy én az üstökösnek holtig hive legyek.

— Hátha e nem változott fajok még jobbak, kivált e külsejében keveset ígérő, belsejében azonban rendesen várakozás feletti kellemeket rejtő sarepta. — Egyébiránt az izléstől is sok függ, egyik ember a füszerillatos kemény bélűt, másik a szagtalan, édes habként olvadó dinnyét szereti

s ezek valamennyien műkertészi gonddal, figyelemmel, hiteles helyekről állítatva elő, oly kitűnőek, hogy ha tizet felszelünk, más más sajátást tapasztalunk náluk, de nem nehéz meghatározni, melyik áll jóságra alább vagy felebb a másiknál?

Nagy nyereség valóban egy ily helyiség, mely jelességben versenyző termények rakhelye, míg ennek hiányában csak a piac a beszerzési hely, az a piac, melyen szép külső alatt is gyakran a legrosszabb gyümölcsöt adják el, s a dinnyefélénél tizet huszat felszelve, sok pénzvesztéget után nem találunk oly jót, mint ezeknek legcsekélyebbike. — Persze, mert nem bizonyos helyre, hitelt, becsületet szerezni természetik, hanem azon közönségnek, mely a természetével tépelődés nélkül csak a terményt nézi, s annak nagysága, szépségetől méri belseje becsét is, s mi könnyebb, mint kövér dudvában óriási csereket termelni.

De nézzünk szét másik asztalnál is:

— E körte aszalva is majd életnagyságban, külsején a természetes színét képező czukorral valóban a legszebb — mondja a falusi szép leány városi barátjának.

— Valóban nagyon szép, szép a bolti czukros gyümölcsöknél, pedig itt ezt egyszerű polgárnő készíti, — hát ez a dinnye-aszalvány mi jó még szépsége mellett?

— Nagyon jó, szeretném megtanulni a készítése módját.

— A legkisebb, tudd meg, én nemcsak épen inyizgatni jövők néha néha ide, hanem megsejlelni, mi új, mi figyelemre méltóbb jön kiállításba, — s ha mit megszeretek, meg kell tudnom s ismernem szerzőjét, el kell tanulnom a mesteriségét, és ha egyszer ily nagy mestert látsz bennem édesem, ne restelj faluról gyakrabban benézni hozzám, épületes leckeórákat vehetsz tőlem olcsón, alig egypár csókért.

— Köszönöm édes Emiliám, én meg, vagy is érettem e fivérem, kit elfeledék mint nagy gyümölcsészt bemutatni, majd nyers készletet szolgáltatunk befőzötted, aszalványaid előállítására.

— A legszivesebben, s hozzá még legyen szabad néhány cserepes virággal is kedveskednem.

— Ugy, virágkertész is ön, s leginkább mi-féle virágokat kedvel?

— Emilka, érzike, szépasszonytere, nősirom s nefelejs, ezek különös kedvelteim, van aztán nálam nagy bőségben „égő szerelem“ is, szorgálhatok vele?

— Ön enyeleg.

— Nem én, úgy érzek és beszélek, mintha templom oltára előtt állanék, pedig ha jól szemügyre veszem, csak annyit kell látnom, hogy virágkiállításban, a legszebb virág előtt vagyok.

— Köszönöm a bókot, de ha virág lennék sem hagynám magamat kiállításba tétetni, mondhatom.

— Nem nem, kegyed nem virág, csak virágkiállító.

— Az az egypár kaktuskiállítás, bizony nem valami dicsőséges dolog.

— Hát a többi? méltóztassék csak a tükörbe tekinteni, arca rózsáival szép kegyednek mérközhetik-e a legszebb virágcsoport? és van-e kincs, mely értékre kék szeme egében tündöklő virággal, a némes szív s lélek virágával felér? vajha két virágomat olthatnám még közzé, a nefelejs és a szerelemet, akkor én ez angyalfőre nem a virág, hanem a világ kiállító dicsősége koszoruját tenném.

De már nagy kezd lenni az enthusiasmus, felfűlt a kiállítási csarnok, hagyjuk itt, míg kissé szellőztetik.

Gobóczy Károly.

Közelet.

Az „Emlékkert“ javára f. hó 6-kán rendezett hangverseny, minden tekintetben közmegeledésre ütött ki. A közreműködők; úgymint Hannig M.-né asszony művészileg képzett énekével, Csánády Gizela k. a. tüzteljes szavalásával és Kóbor Gizela k. a. ábrándos czimbalomjátzásával nemcsak az ügy, de a műelv szempontjából is általános elismerést érdemeltek és nyertek, míg Komlóssy Lajos ur gondokájából lelkesítőleg hangzott a „Jaj de hunczut“ nóta, Puky Gyula ur meglepett mesterkéltnen zongorajátékával, s a főiskolai énekkar szokott kitűnéssel énekelte Thern bordalát és a „Kulipintyót.“ Komlóssy urnak és az énekkarnak ismételni is kellett. Elismeréssel említjük még Kiss Sándor urat, ki éneket és gondokát zongorán kísért.

Sokkal kevésbé volt kielégítő a hangverseny követett sorshuzás, a mennyiben sokan nem nyertek. A főnyereményt a cs. k. pénzügyminisztérium csinálta, mely kincstári díj cím alatt 530 forintot nyert.

A lapunkban közlött nyereménytárgyak, a huzás napján következőleg szaporodtak: 192. Széchenyi mellszobra. 193. „Kalászkok.“ (Könyv.) 194. Egy óriás párizsi hurka, a töltelékben egy ezüst tallérral. — (Közleményeinkből tévedésből kimaradt a 173. szám, mely alatt egy szép theaedénykészlet volt beadva.)

Itt közöljük a huzás egész eredményét, megjegyezvén, hogy az első szám mindig a nyerő számot, a második szám pedig azon nyereménytárgy számát képviseli, mely arra esik. P. o. az 1-ső számú sorsjegy a 133-dik számú nyereménytárgyat nyeri, és így tovább.

1 — 133	1262 — 86	2467 — 175
94 — 169	1272 — 144	2479 — 5
124 — 88	1276 — 22	2487 — 189
125 — 3	1361 — 68	2556 — 102
131 — 152	1365 — 173	2611 — 62
146 — 47	1390 — 8	2626 — 79
183 — 179	1396 — 164	2647 — 188
201 — 17	1426 — 154	2648 — 172
268 — 39	1445 — 56	2680 — 140
287 — 158	1511 — 106	2764 — 85
309 — 72	1636 — 190	2914 — 165
332 — 123	1653 — 42	2937 — 121
338 — 119	1683 — 96	2993 — 35
411 — 183	1698 — 182	3004 — 23
441 — 112	1709 — 15	3010 — 159
494 — 18	1750 — 49	3065 — 125
509 — 9	1817 — 67	3068 — 156
542 — 29	1854 — 64	3107 — 194
575 — 115	1860 — 161	3109 — 51
582 — 69	1912 — 149	3166 — 50
640 — 162	1921 — 78	3180 — 27
693 — 103	1924 — 168	3210 — 19
779 — 163	1984 — 191	3216 — 84
787 — 95	2000 — 111	3266 — 100
802 — 14	2045 — 55	3290 — 160
827 — 45	2048 — 116	3308 — 83
841 — 180	2142 — 21	3382 — 92
889 — 171	2149 — 32	3393 — 53
897 — 148	2153 — 147	3405 — 126
967 — 30	2165 — 146	3406 — 58
997 — 118	2201 — 74	3421 — 143
1016 — 40	2214 — 98	3449 — 139
1039 — 1	2234 — 38	3450 — 109
1059 — 142	2246 — 150	3454 — 12
1171 — 113	2253 — 65	3459 — 132
1197 — 129	2248 — 107	3485 — 73
1211 — 130	2283 — 31	3496 — 2
1219 — 24	2387 — 44	3510 — 25
1232 — 66	2460 — 153	3534 — 135

3546 — 151	3988 — 178	4851 — 57
3547 — 93	3991 — 184	4859 — 33
3548 — 36	4004 — 90	4863 — 70
3557 — 185	4091 — 138	4870 — 81
3576 — 193	4136 — 20	4882 — 137
3587 — 82	4146 — 128	4898 — 60
3588 — 145	4150 — 170	4929 — 186
3590 — 6	4154 — 105	4956 — 157
3593 — 52	4227 — 87	4988 — 155
3625 — 89	4276 — 46	5030 — 108
3633 — 131	4314 — 176	5081 — 134
3678 — 48	4382 — 136	5087 — 76
3684 — 120	4458 — 10	5132 — 94
3728 — 107	4496 — 114	5150 — 63
3731 — 28	4537 — 174	5157 — 192
3740 — 177	4552 — 54	5166 — 13
3779 — 187	4555 — 7	5167 — 75
3812 — 61	4573 — 166	5168 — 34
3845 — 11	4617 — 99	5198 — 91
3847 — 4	4642 — 104	5204 — 16
3881 — 181	4703 — 141	5226 — 127
3886 — 124	4709 — 117	5227 — 43
3887 — 37	4738 — 80	5243 — 110
3906 — 71	4777 — 122	5258 — 41
3934 — 77	4785 — 59	5282 — 97
3952 — 26	4848 — 101	

A hangverseny egész jövedelme 320 frt. volt.

A reformátusok debreczeni főiskolájában az 186 $\frac{1}{2}$ -dik iskolai évet berekesztő közvizsgálatok, a jul. 20. d. e. 8 órakor leendő hálaadó isteni tisztelet végeztével, következő renddel fognak tartatni:

I. A főiskola épületében.

Julius 20-kán d. e. Különböző keresztyén felekezetek vallásbeli értelme és egyháztörténelemből; d. u. vegytan- földtan- és növénytanból.

21-kén d. e. Államgazdászati, magyar váltó és kereskedelmi jog- s Magyarhon statisticájából; d. u. gyakorlati bölcsélet és bölcsélet történelméből.

22-kén d. e. Szentirat-magyarázástánból; d. u. növeléstánból.

23-kán d. e. Gyakorlati lelkészet és erkölcsstanból; d. u. magyar polgári büntető jogból.

24-kén d. e. Csillagászat, — felsőbb mértanhoz előkészület és a magyar közjogból; d. u. tanítóképezdei tudományokból.

25-kén d. e. Elemi mértanból és lélektanból; d. u. történelemből.

26-kán d. e. Természettanból; d. u. Magyar- latin- és görög irodalomtanból.

27-kén d. e. Ének, zene és angol nyelvből; d. u. Rajz és testgyakorlatból.

28-kán d. e. A gymnasium 6-dik osztálya; d. u. a 3-dik osztály.

29-kén d. e. az 5-dik oszt. d. u. a 2-dik oszt.

30-kán d. e. a 4-dik oszt. d. u. az 1-ső oszt.

II. A nagy templomban.

Julius 25-kén d. u. 1-ső és 2-dik polgári iskola.

26-kán d. e. 4-dik elemi iskola; d. u. a 3-dik elemi iskola 1-ső osztálya.

28-kán. d. e. a 3-dik e. i. 2-dik osztálya; d. u. a második e. i. 1-ső osztálya.

29-kén d. e. a 2-dik e. i. 2-dik, d. u. az 1-ső e. i. 1-ső osztálya.

30-kán d. e. az 1-ső e. i. 2-dik osztálya, d. u. a szoktató iskola.

Mely kijelölt időre, a tanuló ifjak serkentése, a tudományok s egész intézetünk virágoztatása tekintetéből, az érdekelt közönség ohajtott nagybecsű jelenléte kikéretik.

Nem mulasztánk el annak idejében, a londoni világkiállítás ügye mellett szót emelni, s különösen helybeli és körülünk lakó polgártársainkat abban való részvételre buzdítani. Buzdításainknak azonban, bár terjedtebb és hathatós lapoknak és lelkes, belátó hazafiak szavának csupán viszhangja valánk, nem igen volt sikere, s városunk és vidéke anyagi gazdagságának, ezuttal igen sok tényezője maradt képviseletlenül. Annál nagyobb örömmel értesítjük most t. olvasóinkat, hogy a mennyiség nem ártott a minőségnek, s Debreczent az óriás London ez idei világvásárára kevesen ugyan, de jól képviselték. Négy kiállítóval jelentünk meg Londonban, s imé a négy közül kettő kitüntetést nyert, és pedig:

az „István“ gőzmalom örleményei éremre, Molnár György ur dohánya és bora pedig külön-külön elismerő oklevélre érdemesítettettek.

Ha itt ezennel méltó elismerést mondunk t. Molnár urnak, hogy terményeinek elő és kiállítása által városunk diszt emelni segítette, — csupán magán összeköttetések gátolhatnak minket, hogy még többet ne szóljunk az „István“ gőzmalomról, mely a gyár-ipart évek hosszú során át egyedül képviselte Debreczenben, s csupán egy-két év előtt ébredve tetszhalálából, ma már a világ e nemű vállalatának színvonalán áll.

Azonban, bármennyire szeressük Debreczent: a közelebbi érdekű kitüntetések mellett különösen azon örvendünk, hogy a londoni kiállításon, az ész, kéz, és természet munkáinak ama roppant tömegében, hazánk általában elismerést vivott ki magának.

Minden mellőztetés daczára, melynek legkitünőbb kiállítmányaikat, különösen az osztályrendezők lehetőleg kitették, az éles látású szemek felfedezték a bennök rejlő kincset, s félrevezethetlen szakértők irigylendő elismeréssel adóztak földünk terméke, kezünk munkája és szellemünk képességének. Most már

bizvást kimondhatjuk e büszke szavakat; eddig kinevettek volna velök, de mintán a világ legtekintélyesebb hírlapjai s ünnepelt férfiak lettek szószólóink: el fog némulni az irigység, s ritkulni fognak az akadályok.

Fel tehát hazámfiai mindnyájan, s különösen ti Debreczen derék polgárai! haladjunk feltartóztatlanul az általános tökélyesedés pályáján, bontakozzunk ki az előítéletek már is tágult nyügeiből, ne hagyjuk lankadni felébredt erőnket, hanem tollal és ekével, iparművekkel és kitartással iparkodjunk hazánk gazdagságát fejleszteni, s nemzetünk dicsőségét fentartani.

A szilárd akarat nem ismer akadályt.

Azon debreczeni polgártársaink egyike, kik a londoni kiállításra kirándultak, utközben Genfét is meglátogatta, s megmutattatá magának azon sirt, melyben Calvin János, a helvét hitvallás alapítója fekszik. — A sir alig észrevehetőleg, és nemcsak Genf város több lakója, de még az idegen vezetők által is alig ismertette fekszik a szép sirkertben, — pompás emlékoszlopok erdejében, csupán egy, körülbelől másfél lábnyi magas és fél lábnyi széles kő által jelölve, melynek rézsutos tetején a reformátor nevének kezdő betűi állnak bevésve. (Calvin megtiltotta, hogy hamvai fölé emlékoszlopot emeljenek.) A ház, melyben Calvin lakott, régóta nem létezik többé; helyére mást építettek. — A genfi calvinisták, — mint utazónk állítja, — buzgó vallásosak, s templomaik, amennyiben lehetséges, még egyszerűbbek mint a magyar protestánsokéi. Ellenben a lelkészek, ruházatukban megkülönböztetik magokat a többi hivektől.

A szalárdi fordóban uj s az előbbinél sokkal erősebb forrásra találtak. A fordó derék birtokosa Csernovics Péter ur már gondoskodott is kutmesterről, ki azt mielőbb csinos medenczével ellátva, a közönség élvezetét ez által is emelje. Azok kedvéért, kik e kedves helyet ez idén talán fölkeresendik, tájékozásul tudatjuk, hogy számukra izletes és tiszta szobák kínálóznak, 3 heti mulatás mellett naponként 85 krért, 1 havi időzés után azonban e szobabér csak 70 kr-ával számíttatik. Reggeli, ebéd és vacsora szintén a lehető legjobb s legolcsóbb. Kirándulási helyek a közel fekvő erdőségek, az alig néhány hajításnyira fekvő adorjáni vár romjai, s a regényes fekvésű közel falvak. A fordó maga csinos angolkert szomszédságában fekszik. Udvarában pedig árnyas fasorok nyújtanak enyhét. Ugy halljuk, néhány nap mulva maga a birtokos ur is itt keres magának szórakozást.

Az aratásra mindenfelé a legkedvezőbb idő jár. Mihelyt a környék termésének eredménye felől tud-

másunk lesz, arányai felől tudósítandjuk olvasóinkat. A tengeri is mindenfelé jó jövőt ígér. Különösen szép, vidékünknek keleti részén, az érmelléken, hol már ugyancsak bokrétság.

A szoboszlói határon, ugyszólván, semmi széna nem termett. Oly gazdák, kiknek máskor több boglya anyaszénájuk lett: az idén még csak nem is kaszáltathattak. A gulya szintén jászolra szorult a mezőszegénység miatt.

Azon izraelita bérlő Weisz, ki a hortobágyi híd-nál a vámszedés alkalmával oly igen megsarcolta az ott átvonulni kényszerülteket, czinkostársával együtt 3 havi súlyos börtönre ítéltetett.

Sok a gyümölcsünk, s valószínűleg sok lesz a hideglelősünk is. Szegényebb sorsu polgártársaink kedvéért jónak találjuk tudatni, mikép a fűzfalevél a hideglelés ellen egyik legjobb orvosi szer. Mintegy maroknyi fűzfalevél, zölden, (mert a szárítottnak semmi hatása) egy csuporba tétetik s egy meszelynyi jól forrott vízzel leöntetvén, befedetik s mintegy fél óra mulva megszürelik. Hideglelés előtt fele, hideglelés után a másik fele megivandó. E szer megkíséreltetett s használhatósága is bebizonyult.

Hiteles kutfőből vett értesülés szerint, az „Egri posta,” melynek fővárosi lapok halálát emlegették, nem szűnik meg, hanem a humoreszkek és adomákról ismeretes Szabó Ignác tr. szerkesztése mellett, ezentul is terjeszti az eszméket és híreket.

Megyénk egyik látogatott fordóintézetében, a fordói rendszabály egyik pontja így hangozik: „A fordószobákat és az azokban levő butornemeket negédes szándékból ne tisztátalanítsák.” — Szeretnénk tudni: mi ezen curiosumnak az értelme? Mi csak annyit tudunk belőle kiérteni, hogy fogalmazója nem tud magyarul.

Richard papnak forráskutatása Debreczenben mintegy 600 frtot jövedelmezett. Ebből az a tanúság, hogy nemcsak bor, de vízből is sok szép pénzt lehet szerezni.

A nagy templom tornyain levő óraszám lapokat annyira megviselte az idő, hogy azok számait tulajdonképp csak képzelni, de biztosan olvasni nem lehet. — Egy kis igazítás nem ártana.

A szentjóni hegynek egy részén jégeső garázdálkodott, nem kis kárt okozva ott, a hol átvonult.

Kivonatok

Debreczen város régi jegyzőkönyveiből.

(Folytatás.)

1610. Főbíró Mészáros Benedek.

10-a. May. (Magyar.) Mivel az Ur Isten még az ostort közölünk ki nem vette, hanem napról napra nevededik; annak okáért, míg az Ur Isten tsendes állapotot nem hoz, senki táncolni ne merjen, és hegedülni, lantolni, és virginálni.

20. Jul. (Magyar.) Mely szepesi Buza Dézmát a Fejedelem a Schólának adott, — úgy vegyék a Dézmát, hogy minden hóldtól adjon a Szántó Ember egy egy egész negyed buzát, vagy árpát.

1627. Főbíró Juhos Ferencz. Hites jegyző Makai Mátyás.

12. Jan. (Latin.) Néhai nemes Szücs György főbíró uram csendesen elnyugodott az Urban. Január 13-kán eltemettelett. Helyébe nemes Juhos Ferencz választott, ki a 12 esküdt polgár közl első, a főbíró után pedig második volt.

7-a. Febr. (Latin.) A tanács által határozott, hogy a város régi szokása szerint a Vásárok farsang utolsó napján, az az Kedden kezdődjenek s 15 napig tartsanak.

Vronia Saban Szent Miklósi török katona, megtalálván a maga vasderes színü herélt paripáját Bagamér Hajduvárosi lakos Galgóczi Jánosnál, előttünk nemes Szabó Ambrus esküdt polgár közbenjöttével, szokás szerint magyar nyelven a nagy Isten nevére három izben, társai pedig ugyan azon Sabánnak u. m. Memhet és Ali, egygyenként két izben ünnepélyes esküt tőnek a fölött, hogy azon Saban a fent említett lovat sem áruba nem bocsátotta, sem senkinek el nem ajánlkozta, hanem azt a tolvaj a Sz. Miklósi mezőről gonoszul ellopta; mely eskü letétel által, a mondott lovat ugyancsak említett Vronia Saban magának visszatulajdonította. (sibi appropriavit.)

Nyílt tér.

A f. évi 27-dik számú „Debreczeni Közlöny“ben, a „Debreczeni szemle“ rovata alatt f. hó 5-kén következő cikk jelent meg:

„Ugy halljuk, hogy a nemrég épült czukorgyár leánymunkásaira súlyos vád nehezült; a napokban ugyanis, a gyár udvarának emelkedettebb helyén, egy kutya erősen ásta a földet, mignem végre sikerült azon helyen, egy alig ismerhető anyagot kihuznia. Egy közel levő munkás, ki figyelemmel kísérte az eb kutatását, hirtelen oda ment, megnézni a tárgyat, s rémületére abban egy alig **két hetes csecsemőt ismert fel.** Ezen szomorú tapasztalatra folytattatott a helynek kutatása, s még más **két szerencsétlen gyermeknek jöttek nyomába.**

Az iszonyu bűn megbüntetése végett, a t. városi hatóság a nyomozást elrendelvén, — a vizsgálat alatt álló, mintegy 200 — többnyire 13—14 éves leánykák, erkölcsi romlottságának, s fajtalan életének, szomorú tudomására jött.

E nagy sensatiót okozott cikkben egyetlenegy szó sem lévén igaz, — a helybeli czukorgyár igazgatósága felhiva érzi magát, az egész történetet rossz akaratból származott koholmánynak nyilvánítani, és egyszersmind a lap szerkesztőjét, Prépost István urat komolyan figyelmeztetni, hogy szerkesztői hivatását és kötelességeit szemei előtt tartván, eféle kofa-hireket terjeszteni ovakodjék. Az iszonyu bűn, melyet Prépost István ur körülményesen elbeszélt, — melyre az olvasó közönséget, némely szavakra alkalmazott feltűnő nyomtatás által, különösen figyelmeztetni szükségesnek látta — itt helyben elkövetettnek állíttatván; szoros kötelessége lett volna szerkesztő urnak, a dolognak végére járni, és arról, a mi igaz benne, nem a mézárszékre járó cselédek és gyümölcсарuló kofáknál, — hanem a gyár itt helyben levő igazgatóságánál, és az általa különben is gyakran igénybe vétetni szokott városi hatóságnál — magának bizonyos tudomást szerezni; ezt tenni annyivalisinkább kötelessége lett volna, mivel azon hazug hír terjesztése által nem csak a gyár igazgatóságát vétkes mulasztással és a kellő felügyelet hiányával rágalmazólag vádolta, hanem annak munkások oknélküli elidegenítésével anyagi kárt is okozott, — mi miatt törvény útján fog felelősségre vonatni, s e mellett a mesélgetése szerint bűnvádi vizsgálat alatt álló, mintegy 200 — többnyire 13—14 éves leánykákat pelengérre állította.

Debreczen Jul. 6. 1862.

A debreczeni czukorgyár igazgatója

A. Schmid. m. k.

Piaczi árak július 8-kán.

Közép ár: 1 pozsonyi méző tiszta buza 4 frt. 20 kr. — Kétszeres 5 frt. 50 kr. — Rozs 2 frt. 60 kr. — Arpa 1 frt. 80 kr. — Zab 1 frt. 50 kr. — Tengeri 5 frt. 20 kr. — Köles 3 frt. 75 kr. — Kása 3 frt. 60 kr. — Egy mázsa szalonna 36—38 frt. — kr. — Egy font marhahus 20 kr.

A „Hortobágy“

szépirodalmi, művészeti, gazdasági, kereskedelmi, ipar, s általában társas életi hetilap. Megjelenik minden pénteken. Előfizetési ára máj.—decz. 8 hóra 3 frt. 50 kr., máj.—aug. 4 hóra 4 frt. 70 kr. A ki 8 hóra előfizet, az műmellékletül

a debreczeni állandó színház

diszes rajzát nyeri, Skalnietzky rajza szerint. — Hirdetések jutányos díjért közöltenek. A lap tiszta jövedelme kizárólag jótékony célra fordítatik. — Minden a lapot érdeklő közlemény a szerkesztőhöz (Szécutca 2465. sz.) intézendő.

Előfizetéseket folyvást elfogadunk, a helybeliekre nézve azon megjegyzéssel, hogy lapunk kihordója vagy bárkinél is aláírhatnak ugyan, de apénzt csak oly egyének adják át, ki a szinügyegylet peesétjével ellátott nyugtát mutat elő.

Lapunk kihordója egy „Panaszkönyvet“ hord magával, melyet minden helybeli előfizetőknek, kívánatára előmutatni tartozik. Kérjük a reclamatiot, vagy egyéb panaszokat e könyvbe írni.

Kiadó: a debreczeni Szinügyegylet.

Szerkesztő: Illésy György.

HIRDETÉSEK.

A debreczeni Zenede ügyében.

A mai napon tartott választmányi ülésben létrejött határozat alapján felhivom a t. cz. alapító tagokat, hogy az általok tett alapítványok összegeit, vagy f. évi júliushó 15-ig, 1862-dik évi január 1-től folyó évi június 30-ig eső félévi 6% kamataival együtt, egyleti pénzárnok Borsos Ferencz urnál (a piacon levő gyógyszerárban) befizetni sziveskedjenek, vagy, a mennyiben alapítványi tőkéiket maguknál megtartani kívánnák, a kamatot ugyan a fentirolt fél évről mindenesetre befizetvén, — folyó évi július 15-től fogva egyleti ügyvéd Oláh Károly urnál, (halvanutca 1572. sz. a.) a kamat fizetési igazoló nyugta előmutatása mellett, a tőkét kellőleg biztosítandó kötelezvényt állítsanak ki.

A fentiroltak mielőbbi teljesítésére a t. cz. alapító urakat annyival inkább fölkérem, mivel a mai napon tartott választmányi ülésben 3 társi állomásra már a csőd utáni pályázás és a

tanfolyamnak a folyó évi október 1-jén megkezdése is elhatároztatván, az egylet pénzügyeinek rendezése haladékot nem szenvedhet.

Kelt Debreczenben. 1862. Jun. 30.

Farkas Ferencz m. k.
zenedei elnök.

Hirdetés.

Alulirt tisztelettel jelentem, miszerint Oláhországból, hol mint nevelőintézet tulajdonos foglalkoztam, visszatérvén, — e nemes városban szándékozom megtelepedni.

Mind magam, mind nőm, ki a legelőbbkelő bojár családoknál szintén mint házi nevelő működött s a francia, angol, olasz és német nyelvben tőkélyes jártassággal bir, ugy ezekből, mint szintén zenéből, rajzolásból, szépírásból, továbbá köziskolai tanulmányokból, s női kézi munkákból magán órákon alapos oktatást adni ajánlkozunk. Bővebb értesítést nyerhetni péterfia utcán 817. számú Pappszászféle háznál.

Meitz

nevelő és nyelvmester.

57^{dik} ÁRJEGYZÉK

az „István“ gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, osztrák értékben, kötelezettség nélkül.)

A. asztali dara nagy szemű	15 frt.	20 kr
B. ugyanaz apró	15	20
C. dara középszerű	13	40
0. királyliszt	14	20
1. lánghliszt	13	20
2. montliszt	12	20
3. zsemlyeliszt	10	40
4. fehérkenyérliszt 1-ső rendű	8	20
5. ugyanaz 2-dik	7	20
6. barnakenyérliszt	5	40
Kétszeresliszt	6	70
Rozsliszt 1-ső rendű	8	20

Rozsliszt 2-dik rendű	5 frt.	60 kr.
00. árpakása	15	20
0. árpakása	14	20
1. árpakása	12	20
2. árpakása	10	20
3. árpakása	8	20
4. árpakása	7	20
Árpaliszt	3	20
Lábliszt	3	20
Korpa	2	20
Buzaalj	3	20

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betétért azonban a vevő visszakapja, ha a zsákot, az elvitel napjától számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszazsallítja.

Debreczen 1862. Junius 19.

Debreczen 1862. Nyomatott a Város könyvnyomdájában.